

Rūdolfs Šteiners

ATTIECĪBAS STARP FIZISKO UN GARĪGO PASAULI

Dogma par gara atcelšanu
un vakcīna dvēseles atcelšanai

Dornaha, 1917. gada 7. oktobris

To, ka mēs iepazīnāmies, kā jūs jau redzējāt, ar nopietnām garīgās pasaules patiesībām un atziņām, nosaka mūsdienu garīgā konstelācija. Man bija jāuzsver, ka ar tādiem uzskatiem, kādi cilvēcei šķiet ērti atbilstoši tās pašreizējiem ieradumiem, nākotnē nepietiks. Bet jums jāzina iemesli, kāpēc ar to nepietiks. Tikai tad pilnā nopietnībā un ar pilnu cieņu var savienoties ar šiem impulsiem, kuri šodien ir jādod cilvēcei, lai tā varētu turpināt savu attīstību. To, ko es gatavojos šodien pateikt, varbūt vislabāk var saprast, ja par izejas punktu paņemam to faktu, ka ceturtās pēcatlantiskās kultūras periodā, kas, kā jūs zināt, sākās astotajā gadsimtā pirms Golgātas mistērijas un noslēdzās 15. gadsimtā pēc Golgātas Mistērijas, cilvēkam bija pavisam citas attiecības ar savu vidi, ar ār pasauli nekā tagad, piektajā kultūras periodā pēc Atlantīdas. Es bieži esmu uzsvēris, ka cilvēces attīstība ir jāuztver nopietni. Dvēseles mainās daudz vairāk, nekā parasti domā, un tas ir tikai ērts priekšstats par tagadni, kad tiek uzskatīts, ka cilvēku dvēselēs, teiksim, grieķu laikos viss bija tāpat kā šodien. Bet šodien es vēlos pievērsties tikai dvēseļu attiecībām ar apkārtējo pasauli.

Tas, kuram tīk dzīvot ērti (*Bequemling*), sacīs: grieķi un romieši uztvēra juteklisko pasauli sev apkārt, mēs arī uztveram sajūtu pasauli sev apkārt; tāpēc nav jau pārāk lielas atšķirības. Bet īstenībā šai ziņā pastāv ievērojama atšķirība. Gandrīz var teikt: mūsdienu cilvēks, kurš atrodas tikai piektā pēcatlantiskā kultūras perioda sākumā, šo vidi, ieskaitot ar maņām uztveramo vidi, uztver ļoti atšķirīgi no tā, kā to uztvēra, piemēram, grieķi. Grieķis arī redzēja krāsas, grieķis arī dzirdēja skaņas; bet viņš vēl redzēja caur krāsām garīgās būtnes. Viņš ne vien domāja par garīgajām būtnēm, bet tās komunicēja ar viņu caur krāsām. Es esmu mēģinājis izvilkt kā sarkanu pavedienu šo grieķu īpatnību cauri saviem tēlojumiem grāmatā "Filosofijas mīklas". Jauno laiku cilvēks domā domas. Grieķis ne tik daudz domāja domas, cik tās redzēja. Tās nāca viņam pretī no tā, ko viņš redzēja sev apkārt. Pati ārējā pasaule nebija vienkārši zila vai sarkana, bet gan Zilais un Sarkanais [kā būtnes] ielika viņā domas, kuras viņš tad varēja domāt. Tās bija dziļi intīmas attiecības ar ār pasauli. Tas turklāt izraisīja intensīvu sajūtu, ka cilvēks ir cieši saistīts ar savu vidi caur kaut ko garīgu. Un tas savukārt ir saistīts ar to, kāda vispār bija cilvēka konstitūcija šajā ceturtajā pēcatlantiskajā laikmetā.

Mūsu zemes evolūcijā ir jāatšķir - jūs to zināt no vispārīgā "Slepenzinātnes apraksta" - lielie periodi: pirmais, otrais laikmets, tad lemūriskais, atlantiskais, mūsējais jeb pēcatlantiskais - un vēl divi nākamie. Var teikt, ka Atlantīdas laikā gan Zeme, gan cilvēks sasniedza vispārējās zemes evolūcijas vidu. Līdz tam viss, varētu teikt, bija izaugsmes procesā. Noteiktā ziņā kopš Atlantīdas perioda tas tā vairs nav. Tā tas vairs nav ar Zemi. Es jau esmu vairākkārt norādījis, ka, staigājot šodien pa zemi, mēs ejam pāri kaut kam drūpošam, kaut kam tādām, kas nerada iespaidu, ka turpina augt, bet drīzāk dropt. Pirms Atlantīdas perioda un līdz Atlantīdas perioda vidum Zeme bija daudz vitālāks, plaukstošāks organisms. Tad tajā sāka parādīties plaisas un nobrukumi; un tikai pēc tam parādījās dažāda veida klintis, kādas mums ir šodien. Šodien ne tikai garazinātnei ir zināms, ka mūsu pašreizējā zeme sprēgā un drūp. To, ka tā ir ceļā uz izšķīšanu, jūs atradīsiet aprakstītu lieliskajā, jēgpilnajā Suesa (*Suez*) darbā "Zemes vaigs". Šajā izcilajā darbā lielos vilcienos ir apkopots tas, ko ārēji var novērot pēc zemes struktūras, pēc pašreizējo klinšu rakstura un iežu veidiem, pēc dažādiem veidojumiem uz zemes un zemē, pēc organiskām būtnēm, saistītām ar Zemes esamību. Un, kā jau teicu, pilnībā balstoties uz ārējās zinātnes faktiem, Suess nonāk pie atziņas, ka mums tagad ir darīšana ar mirstošu, drūpošu pasauli.

Bet tāpat ir ar visu radību, ciktāl tā apdzīvo šo Zemi kā fiziskas būtnes. Tām visām piemīt lejupslidošas attīstības tendence, un būtībā tas tā ir bijis kopš Atlantīdas perioda vidus. Tikai attīstības process norisinās viļņveidīgi. Var teikt, ceturtajā pēcatlantiskajā, t.i., grieķu-latīņu periodā noteiktā ziņā atkārtojās tas, kas pirms tam bija Atlantīdas periodā. Tā ka līdz grieķiem vēl nebija iespējams pamanīt, ka cilvēks atrodas uz lejupslidošas attīstības ceļa. Grieķijas kultūrai - es to esmu uzsvēris vairākas reizes - arvien vēl piemita tā īpatnība, ka grieķis savā dvēselē jutās pilnīgā harmonijā ar savu ķermeni. Protams, vislielākā harmonija bija Atlantīdas perioda vidū, bet Grieķijā šī harmonijas situācija atkārtojās. Mēs esam runājuši par vispārējo senās Grieķijas iedzīvotāja cilvēcisko konstitūciju, it īpaši raksturojot grieķu mākslu, par kuru mēs zinām, ka tā radās no pavisam citiem impulsiem nekā vēlāk dzīvojošo cilvēku māksla. Piemēram, grieķi joprojām paši sevī sajuta ēteriskus, veidojošus spēkus. Viņiem nevajadzēja modeļus cilvēciskas figūras attēlošanai, kā mūsdienu māksliniekiem, jo viņi izjuta visas ķermeņa formas sevī. Tā ka var teikt: līdz pat grieķu laikiem cilvēka fiziskais veidols bija zināmā mērā tieši ārēju telpisko spēku noteikts un uzturēts. Pastāvēja intīmas attiecības starp cilvēkiem un viņu telpisko vidi. Ar piektā pēcatlantiskā perioda sākumu tas ir citādi.

Lai cik dīvaini tas jums neizklausītos, tā ir taisnība: mēs patiesībā šodien vairs nenākam pasaulē, lai rūpētos par savu fizisko organizāciju. Mēs joprojām iemiesojamies, bet vairs nav nozīmes rūpēties par savu organizāciju, jo tā atradās augšupejošā attīstībā līdz Atlantiskā perioda vidum vai līdz Grieķijas periodam. Tad cilvēku ķermeņi bija tik perfekti, cik vien tie var būt Zemes laikā. Augstāks pilnības līmenis par ķermenisko tiks piedzīvots tikai Jupitera laikā [nākamajā Zemes planetārajā stāvoklī]. Mēs faktiski esam šeit, lai dzīvotu līdzī lejupslidošai attīstībai, lai iemiesojoties gūtu visdažādāko pieredzi, saistītu ar atrašanos atmirstošos ķermeņos, arvien vairāk sabrūkošos, izkalstošos ķermeņos. Tas,

protams, skan ļoti radikāli, bet tas, ko mēs attīstām dvēseliski, iekšēji, vairs nepāriet ārējā miesiskumā tādā mērā kā iepriekš. Un tas izraisīs daudzas pārmaiņas attīstībā.

Šī gada martā Cīrihē nomira ļoti svarīga personība: Francis Brentano. Viņam veltīto nekrologu jūs atradīsiet manā drīzumā iznākošajā grāmatā "*Von Seelenrätseln*" (Par dvēseles mīklām). Grāmata tiks sadalīta trīs daļās un pielikumā; pirmajā daļā es apspriedīšu antropoloģijas un antroposofijas attiecības; otrajā daļā ar Dezuāra individualitātes piemēra palīdzību parādīšu, kā pašreizējā tā dēvētā erudīcija satiekas ar antroposofiju; un trešajā daļā es parādīšu, kā tik smalks gars kā Francis Brentano, lai gan turēts mūsdienu zinātnes važās, tomēr ar savu psiholoģiju nonācis iespējami tuvu antroposofijai. Un pielikumā tiks minēti daži no tiem jautājumiem, kurus pašreizējos apstākļos faktiski var skart tikai īsi, bet kuri īstenībā varētu kļūt par vairāku grāmatu tēmu. Šajā darbā esmu tos apkopojis atsevišķās īsās nodaļās, jo mūsdienu apstākļi, kas kļūst arvien grūtāki un grūtāki, neļauj izklāstīt tos sīkāk. Daļēji to, kas šādā veidā tiek rakstīts mūsdienās, var uztvert kā sava veida testamentu. Tas, kurš sajūt pašreizējo notikumu nozīmi, varēs tajā iejusties.

Starp daudzām tēmām, par kurām Francis Brentano runāja visai izsmalcināti, viņš uzrakstīja traktātu par ģēniju. Šī traktāta īpatnība slēpjas faktā, ka Brentano faktiski ignorē ģēnija jēdzienu. Viņš parāda, ka ģēnijam nav tādu dvēseles īpašību un impulsu, kas atšķirtos no citiem cilvēkiem, piemēram, izcilā atmiņa un kombinatoriskā domāšana viņam ir tikai elastīgāka, aptverošāka par parastām tāda veida spējām, un tādā garā.

Francis Brentano uzskicē ģēnija jēdzienu, kas stipri atšķiras no bieži lietotā. Šajos ierasti lietotajos ģēnija apzīmējumos, tāpat kā citos mūsdienu jēdzienu šablonos, tik un tā ir daudz neskaidrības. Kopumā var teikt: tas, kā Brentano raksturo ģēniju, nesakrīt ar to, kas ģēnijs ir bijis līdz šim, bet tas atbilst tam, kāds ģēnijs būs nākotnē! Tajā nozīmē, kādā ģēnijs pastāvēja līdz šim, tas vairs nepastāvēs nākotnē. Jo uz kā balstījās pagātnes ģēniji? Dvēselēm piemita spēks iedzimtības ceļā, vai ar izglītības starpniecību, sūtīt impulsus fiziskajiem ķermeņiem, kā rezultātā no fiziskā ķermeņa neapzināti cēlās ģēnija intuīcijas, iedvesma, iztēle. Ar augošo fiziskumu bija saistīts ģeniāls spēks. Tā vairs nenotiks ar dilstošo nākotnes fiziskumu. Ja nākotnē radīsies kas līdzīgs ģēnijam, tad attiecīgās dvēseles, kuras varēs saukt par ģēnijiem, būs dziļāk ieskatījušās garīgās apkārtnes dzīvē, bet impulsi radušies nevis no neapzinātiem fiziskā ķermeņa impulsiem, bet no dziļāka ieskata garīgajā pasaulē. Pēc ģēnija būtības izmaiņām mēs redzam, cik dziļas pārmaiņas vedīs no pagātnes pie nākotnes attīstības. Var teikt: pagātnē ģenialitāte bija saistīta ar fizisko ķermeni; nākotnē dvēseles garīgais ieskats ieņems ģēnija vietu. To, lūk, jūta tāds gars kā Brentano, kurš dzīvoja līdz mūsdienu attīstībai, tāpat kā Suess saskatīja zemē noteiktas dilšanas pazīmes.

Bet uz kā tas viss balstās? Tā pamatā ir fakts, ka attiecības starp cilvēku un viņa vidi ir mainījušās salīdzinājumā ar agrākiem laikiem. Telpiskā vide vairs neuzrunā cilvēku kā agrāk, kad viņa ķermenis vēl bija svaigs. Tā vairs nedod viņam garīgo saturu līdz ar telpiskumu. Krāsas vairs nerunā kā ar garu pildīti elementi, skaņas vairs neizklausās kā

gara pilni elementi; tās izklausās pēc materiāliem. Tas, kas atrodas cilvēkā, ir kļuvis vairāk iekšējs. Tas ir dīvains teikums, vai ne, kad jāsaka: mūsdienu virspusējais cilvēks faktiski ir kļuvis iekšējs. Bet viņš tiešām ir kļuvis vairāk iekšējs. Tā ir īpatnība, ko var novērot mūsdienu virspusējā cilvēkbūtnē. Cilvēks ir tik virspusējs tādēļ, ka iemiesots viņš nevar iekļūt savā faktiskajā iekšējā būtnē. Viņš pat neapzinās savu patieso iekšējo būtni, viņam neattīstās spēks, kas ļautu iepazīt sevi, viņš netiek pie tā, kas viņš patiesībā ir.

Tātad, ja skatās uz pasauli garīgi, var redzēt apkārt staigājam cilvēkus, kuri patiesībā nemaz nav viņi paši. Tas atkal skan radikāli. Tie ir staigājoši ķermeņi, un tajos nav pilnas dvēseles. Kāpēc? Tāpēc, ka dvēselei vairs nav pienākuma pilnībā iekļūt ķermenī, kas nu jau drūp; tās uzdevums ir sagatavoties tam, kas notiks uz Jupitera. Mūsu dvēsele jau gatavojas nākotnei.

Un vienkārši jāatpazīst savs ceļš šādā situācijā. Mēs esam pilnīgi noskaņojušies uz visaptverošu būtni, kas mūs uzrunā ar vārdiem: "Mana valstība nav no šīs pasaules." Tikai lēnām un pamazām cilvēki sapratīs un pieņems šo patiesību.

Neskatoties uz savu virspusīgumu, mēs patiešām arvien mazāk esam šīs pasaules būtnes, taču to nevajadzētu jaukt ar ko citu. Ja kāds domā, ka tagad var staigāt apkārt tāpat kā Ničes sekotāji, kuri sevi dēvē par "blondiem neliešiem (nelgām)" (*blonde Bestien*), un teikt: "Mēs atrodamies garīgajā pasaulē un nepiederam pie fiziskās pasaules," tad tiem būtu jāiebilst: "Lūk, tas, ko jūs paši par sevi zināt, pieder fiziskajai pasaulei, bet garīgā pasaule ir okulta, t.i., apslēpta." Mūsu uzdevums ir: ar visu sapratni, ar visu iekšējo spēku apzināties šo būtni sevī, kas vairs nevar pilnībā saplūst ar ķermeni, kas vairs nevar pilnībā iekļūt ķermenī. Mums jājūt, ka esam Jupitera laika kandidāti. Bet tas notiek lēnām un pamazām. Pagaidām cilvēki paliek tajā, ko viņiem dod vide. Tas ir, viņi paliek tajā, kas [hierarhiskās kārtības nozīmē] atrodas zemāk par viņiem. Bet ar katru iemiesojumu mēs faktiski arvien vairāk izraujamies no fiziskuma un plīvojam [dzīvojam] virs tā.

Ja tas tā nebūtu, turpmākā cilvēces attīstība tik un tā pasliktinātos. Ja cilvēks paliktu pilnīgi atkarīgs tikai no tā, kas bija grieķu laikā, tad viņa attīstība noritētu sliktā virzienā. Tāpēc, lai cik dīvaini tas mūsdienās neizklausītos, godīgi okulti pētījumi, kas mēģina iedziļināties cilvēku dzimtas evolūcijas likumos, parāda mums patiesību, kas sākotnēji var šķist satraucoša; tie parāda, ka ne pārāk tālā nākotnē - iespējams, jau 7. tūkstošgadē - visas sievietes uz Zemes kļūs neauglīgas. Pirms tam notiks ķermeņa izkalšana un sadrupšana: 7. tūkstošgadē sievietes uz Zemes kļūs sterilas! Iedomājieties, ja saglabātos attiecības tikai starp cilvēka dvēseli un viņa fizisko ķermeni, tad cilvēki uz Zemes vispār neko vairs nevarētu iesākt. Vēl nebūs pagājuši visi Zemes periodi, kad sievietes jau nespēs radīt bērnus. Tad cilvēkam būs jāveido citas attiecības ar savu Zemes eksistenci. Zemes attīstības pēdējie laikmeti liks cilvēkam vispār atteikties no fiziskā miesiskuma un joprojām atrasties uz Zemes. Esamība ir noslēpumaināka, nekā gribētos pieņemt pēc primitīvajiem mūsdienu zinātniskajiem jēdzieniem.

Arī tas tika instinktīvi nojausts; tas tika sajūsts, ceturtajam pēcatlantiskajam laikmetam norietot un pietajam austot. Tad daži cilvēki pateica ko tādu, kas jau ir saistīts ar šī mūsu

laikmeta attīstību. Bet viņus nevarēja saprast pareizi, jo bieži vien viņi paši nesaprata sevi pareizi. Iedomājieties, piemēram, šķietami nežēlīgās Augustīna un Kalvina mācības par to, ka vienai cilvēku daļai jau no paša sākuma bijis lemts izglābties, citai - tikt nosodītai, vienai bijis lemts būt labai, citai - ļaunai. Ir bijušas tādas mācības. Tas skan nežēlīgi. Un tomēr, pareizi to saprotot, šīs mācības vairs nešķiet pilnīgi nepareizas, tāpat arī dažas citas lietas, kas sākotnēji šķiet nepareizas, satur noteiktu relatīvu pareizību. Tas, ko zināja par cilvēkiem Augustīna laikā un turpmākajos gadsimtos, patiesībā neattiecas uz cilvēka dvēseli un cilvēka garu - jūs zināt, ka Konstantinopoles koncilā cilvēka gars tika pat atcelts -, bet tas attiecas uz cilvēkiem, kuri dzīvo uz Zemes. Es gribu mēģināt pēc iespējas skaidrāk runāt par svarīgo.

Jūs, piemēram, satiktu divus cilvēkus, un Augustīna mācības ietvaros varētu teikt: vienam ir lemts būt labam, otram paredzēts būt ļaunam. Bet tas attiektos tikai uz viņu ārējo ķermeniskumu, nevis uz individualitāti! Augustīna laikmetā vēl nerunāja par īstu individualitāti. Ja šodien kāda priekšā stāv zināms cilvēku skaits - bet tam ir nozīme, tikai sākot ar jaunajiem laikiem, grieķiem tam nebūtu nekādas nozīmes -, var teikt: "Te ir cilvēku dvēseles, kuri, protams, ir sava likteņa kalēji. Te nav nekādas predestinācijas. Bet viņi dzīvo ķermeņos, kuri var būt labi vai ļauni."

Zemes attīstības gaitā cilvēki arvien mazāk spēs uztvert savas dvēseles attīstību pilnīgi paralēli ķermeņa attīstībai. Kāpēc lai nebūtu iespējama individualitātes iemiesošanās ķermenī, kas pēc savas uzbūves ir paredzēts ļaunumam? Cilvēki tāpat var būt ļoti iekšēji, jo individualitāte vairs nav cieši saistīta ar fiziskumu. Arī šī nav ērta patiesība, un tomēr tā ir patiesība, ar kuru jāiepazīstas.

Īsāk, cilvēki arvien vairāk tiek internalizēti. Mums jāņem vērā, ka pēdējos Zemes attīstības laikmetos cilvēks arvien vairāk atkāpjas no ārējā miesiskuma. Pie šīm lietām var pierast tikai lēnām un pamazām - kā jau esmu daudzkārt uzsvēris. Pie tā nāksies pierast kā pie reāla fakta. Fakti piespiedīs pie tā pierast. Ja šodien paskatās uz cilvēkiem, kādi viņi izskatās ārēji, rodas noteikta aina. Ja paskatās uz cilvēkiem, kādi viņi ir ne tikai ārēji, rodas cita aina jeb tēls. Šie tēli jau šodien nesaskan un turpmāk nesaskanēs vēl vairāk. Tāpēc mūsdienu cilvēki, ja viņi vēlas veidot jēdzienus, nekādā gadījumā nedrīkst paļauties tikai uz ārējās pasaules piedāvāto, viņiem jāveido sevi atbilstoši tiem jēdzieniem, kuri var iedarboties uz cilvēku tikai no gara.

Šādi jēdzieni nākotnē būs īpaši nepieciešami it visā, kas saistīts ar politiku, sabiedrību un tā tālāk, un jo īpaši ar audzināšanas un izglītības sistēmu. Vides radītie jēdzieni, kas nenāk no garīgās jomas, vairs nav pietiekami cilvēka vajadzībām. Tas ir mūsdienu nepilnīgo politisko un sociālistisko teoriju rašanās cēlonis. Cilvēki vēlas spriest tikai pēc savas apkārtējās vides, viņi nevēlas iedvesmoties no kaut kā garīga. Tāpēc šīs teorijas un politiskās programmas ir tik nepilnīgas, nepraktiskas. Mēs vairs nedzīvojam laikā, kad varētu veidot tādas programmas, kādu pašlaik izvirza *Woodrow Wilson* [ASV prezidents, tulk.]. Mūsu laiks pieprasa, lai sociālās programmas rastos no citiem pasaules dziļumiem. Sacerot programmas, šodien jāsauc palīgā gars.

Cilvēkiem vēl īsti nav izdevies uzņemt savā apziņā dziļo patiesību par visu, ko es jums nupat izklāstīju. Viņi velkas nopakaļ. Viņi jau sen ir kļuvuši par piektā pēcatlantiskā perioda cilvēkiem, bet joprojām vēlas spriest tāpat kā ceturtā pēcatlantiskā perioda cilvēki. Jā gan, grieķu laikmetā tas bija pareizi, tas bija kaut kas lielisks, kaut kas harmonisks. Spriest kā grieķis šodien ir absurdi, jo grieķim viņa vide deva visu nepieciešamo. Šodien tāda vide vairs nepastāv. Pirmkārt, man jāsaka, daudzās attiecībās kļūst jūtams zināms naidis, nepatika pret nepieciešamību raudzīt iekšējo cilvēkā, un tā ir tikai viena baiļu puse. Cilvēki vēlas palikt pie ārēji redzamā. Tāpēc uzrodas atmiņas [idejas], tikai atmiņas, kurās cilvēki pilnībā nepārvalda sevi.

Ir kāda ļoti interesanta parādība, kuru es lūgtu uzmanīgi aplūkot: pieņemsim, ka mums ir darīšana ar vairākām galvām, kuras var organizēt kādu sapulci - šodien visur notiek apgaismotas sapulces. Īstais gars jau ir izgaisis, tas faktiski vairs nav cilvēku galvās, tas ir internalizēts, iegājis dziļāk iekšā. Pat ja ārēji cilvēki atrodas sapulcē, īstās galvas tajos ir noslēpušās; bet tie, kas sēž sapulcē, par to neko nezina. Var gadīties, ka ir sapulces vai atsevišķi cilvēki, kuros kā pulksteņa mehānismā griežas vecās idejas: redzamajā, fiziskajā galvā burbuļo vecās idejas. Viņi neko nezina par to, kas atbilst mūsdienām. Šīs automātiski darbojošās smadzenes var atskaņot visu iespējamo. Interesanti, ka šādas lietas laiku pa laikam notiek.

Pastāv kāda zinātne, kas tika dibināta Londonā 1912. gadā, pilnīgi jauna zinātne: eigenētika [eigēnika]. Cilvēki mēdz piešķirt grandiozus nosaukumus tam, kas īstenībā ir pats stulbākais. Šīs eigenētikas idejas faktiski radās smadzenēs, nevis cilvēku dvēselēs. Ko tad šī eigenētika grib? Tā grib atrast metodi, kas ļautu nākotnē radīt tikai veselīgu cilvēku dzimumu un neļautu radīt zemākas kārtas individuus. Tā grib, apvienojot ekonomiku un antropoloģiju, pakāpeniski atrast likumus, pēc kuriem savest kopā vīriešus un sievietes, lai radītu pēc iespējas stiprāku dzimumu. Lūk, sāk jau domāt par šādām lietām. Reiz notika kongress, kura priekšsēdētājs bija Darvina dēls, un šī kongresa ideja bija veikt pētījumu visās sabiedrības šķirās – bagātās, kuras var atļauties iegūt labu izglītību, un nabadzīgās, kurām tādu iespēju ir mazāk - par tām piederošo cilvēku galvaskausu lielumu; cik liela sajūtu gamma ir bagātiem un nabagiem, cik stipra ir viņu pretestība nogurumam [izturība] un daudz tamlīdzīgu lietu. Tiek mēģināts izveidot uzskatu par cilvēka ķermeniskumu, kas nākotnē varētu novest pie precīza nosacījuma: tā jāizskatās viņam un tā jāizskatās viņai, kuri tad būtu pareizie nākotnes cilvēki. Viņam jābūt tik izturīgam, viņai - šitik izturīgai; viņam jābūt tik lielam galvaskausam, bet viņai - šitik lielam galvaskausam, un tā tālāk.

Šī kņada iztukšotajās smadzenēs, no kurām dvēsele ir padzīta, ir tādu ideju kņudēšana (burbuļošana), kurām piemita reāla nozīme atlantiskajos laikos. Tur patiešām bija zināmi likumi, pēc kuriem ar dažādām manipulācijām - vairākkārt krustojot cilvēkus noteiktā veidā - varēja panākt vēlamu ķermeņa lielumu un visu iespējamo. Toreiz bija izplatīta zinātne, kura tieši atlantiskajā periodā tika izmantota ļoti sliktā veidā, kā es jums vakar stāstīju.

Šī zinātne, kas strādāja ar ķermenisko radniecību, zināja: ja apvieno tādu vīrieti ar šādu sievieti - vīrietis un sieviete tajā laikā bija daudz citādāki nekā šodien - rodas noteikta būtne, un tad atkal var variēt, līdzīgi kā šodien to dara augu selekcionāri. Mistērijās šī krustošana, savienojot radniecīgus eksemplārus ar atšķirīgiem, tika izstrādāta kā noteikta sistēma: tika izveidotas cilvēku grupas, un no cilvēces izņēma to, kas saskaņā ar šo sistēmu bija jāizņem. Taču no tā iznāca tikai vismelnākās maģijas produkti. No tā, kas šādi tika darīts Atlantīdas laikmetā, iznāca absolūta nejēdzība. Kārtība radās, tikai pateicoties tam, ka tika izveidotas dažādas šķiras jeb kārtas un zināmas lietas tika izņemtas no attiecīgajiem cilvēkiem. Tā radās nācijas un mūsdienu rases. Tā izveidojās mūsdienās arvien vēl pastāvošās rases. Tas, kas šodien atkal dārd pār pasauli kā nacionālais jautājums, ir tukšajās smadzenēs skanošā atbalss no atlantiskajiem laikiem. Cik daudz šodien tiek runāts par nacionālo jautājumu? Taču patiesībā tas uzrunā tikai ķermeniskumu. No cilvēkiem izvilktais garīgums šodien pieder pilnīgi citai pasaulei: tas parāda visu to deklarāciju neatbilstību realitātei, kuras šodien atsaucas uz tā saukto nacionālo principu. Tāpēc tās nekādi nevar vest sabiedrību pie atveseļošanās, bet tikai pie arvien jauna haosa. Ja cilvēki politikā balstīsies uz nacionāliem jautājumiem, tas novedīs tikai pie haosa. Šie jautājumi šodien vairs nav aktuāli, jo cilvēku dvēseles pieder pilnīgi citām esamības kārtām un pilnīgi citam garīgajam saturam nekā tas, kas izpaužas fiziskajā būtnē. Tas viss ir jāzina, bet to var uzzināt tikai no garazinātnes. Šī kņudēšana smadzenēs, kas kļuvušas tukšas, bez dvēselēm, rada vēlmi veidot cilvēkus pēc noteiktiem likumiem.

Vēl kaut kas cits izpaužas šo veco, savu laiku nodzīvojušo ideju rūgšanā, kas joprojām darbojas žūstošajās smadzenēs, bet vairs nenāk no dvēseles. Tādēļ dvēsele ir jāstiprina, lai tajā varētu ienākt garazinātne. Tad atkal sāks runāt cilvēku individualitātes.

Jūs noteikti jau esat iepazīnušies ar visu, kas šodien cilvēkos tiek skaidrots no psihopatoloģijas viedokļa. Atliek vien kādam uzrakstīt labu dzejoli, kā tūlīt ierodas ārsts un paziņo, kāda slimība šim cilvēkam piemīt. Ir ļoti dažādi traktāti: Viktors Šefels no psihiatrijas viedokļa, Nīče no psihiatrijas viedokļa, Gēte no psihiatrijas viedokļa, Konrāds Ferdinands Meijers no psihiatrijas viedokļa. Visos šajos rakstos, ja lasāt starp rindām, jūs varat sajust, ka to autori patiesībā saka: žēl, ka tas viss netika izārstēts. Ja, piemēram, Konrāds Ferdinands Meijers tiktu savlaicīgi ārstēts, viņš nebūtu uzrakstījis tādas lietas, kuras var sarakstīt tikai slimā stāvoklī. Šajā ziņā tas ir absolūti raksturīgi mūsu laikmetam, proti, netiek pievērsta uzmanība tam, ka cilvēka dzīves smagumcentrs pārvietojas viņa iekšējā pasaulē un ka tieši tādiem cilvēkiem kā Konrāds Ferdinands Meijers viņu ārējam fiziskajam ķermenim dažreiz jāpiemīt tās vai citas slimības simptomiem, lai iekšēji neatkarīgi no fiziskā ķermeņa varētu mākslinieciskā ceļā sasniegt visaugstāko garīgumu.

Šīs lietas netiek apspriestas tādēļ, lai nostātos pret tām. No tīri medicīniskā viedokļa tas, protams, ir pareizi; te nav ko iebilst. Ar šādu medicīnisko viedokli var iesākt vēl ko citu, kas arī ir ticis darīts: var pārskatīt evaņģēlijus un izmantot dažādus momentus no tiem, lai parādītu, kā, dažādu slimību cēloņiem saplūstot kopā, varēja rasties šis dīvainais indivīds, Kristus Jēzus. Šāda grāmata arī ir uzrakstīta, un to var izlasīt ikviens - "Jēzus Kristus no

psihiatra viedokļa". Tātad, ir grāmata, kurā parādīts, ka viss Jēzus personai piemītošais bija iespējams tieši tāpēc, ka šis cilvēks bija atbilstošajā mērā slims.

Visas šīs lietas ir jāsaprot, ir jāiedziļinās tajās, ja vēlaties izprast pašreizējo situāciju.

Šajā kontekstā es īpaši apspriedīšu audzināšanas problēmu, lai parādītu, ka augošo bērnu šodien vairs nedrīkst aplūkot, skatoties tikai uz to, kas izpaužas ārēji. Jo tad jūs audzināt bērnus garām tam, kas šobrīd atkāpjas visdziļāk cilvēka iekšienē. Tā kā šādas lietas tiek ignorētas, mūsdienās ir pārāk maz zināšanu par cilvēka dabu un pārāk daudz paviršības (*Philisterei* – mietpilsoniskums, tulk.). Paviršība zināmā mērā ir pretēja reālām zināšanām par cilvēka dabu, jo mietpilsonim patīk, ja viņa dvēseles priekšā ir normāla cilvēka tēls. Viss, kas atšķiras no tā, viņa skatījumā ir vienkārši nenormāls. Bet ar šādu principu nevar sasniegt pasaules izpratni un, pirmām kārtām, cilvēka izpratni. Tā ir viena no lietām, kuras vajadzētu kopt tādā kopienā kā antroposofiskā, lai iemācītos izprast cilvēku, lai spētu iedziļināties cilvēka individualitātē; jo individualitātes ir daudz atšķirīgākas, nekā ierasts domāt, proti, cilvēka dvēsele vairs nav pilnīgā harmonijā ar fizisko ķermeni. Cilvēks mūsdienās patiešām ir ļoti sarežģīta būtne.

Minētajam, protams, ir vēl citas sekas, kuras mūsdienās vēl netiek pietiekami aptvertas, taču jācer, ka garazinātne veicinās to, lai cilvēki kļūtu prasmīgāki. Padomājiet tikai, atgriežoties pie grieķu kultūras, varētu teikt, ka viss cilvēka ķermenis bija piepildīts ar dvēseli, ka viens pilnībā iekļāva otru, un ka šodien tā vairs nav. Ķermeņi zināmā mērā kļūst tukši. Es nerunāju par tukšām galvām negatīvā nozīmē; tās iztukšojas, tā nu tas reiz ir pašreizējā attīstības stadijā. Bet patiesībā nekas pasaulē nepaliek neaizpildīts. Kaut kas, kam noteiktu laika brīdi bija paredzēts to aizpildīt, ir aizgājis. Un, tā kā cilvēks arvien vairāk padzen savu dvēseli no ķermeņa, pieaug draudi, ka ķermenis tiks aizpildīts ar ko citu.

Ja cilvēki nevēlas piepūlēties, lai uzņemtu savās dvēselēs impulsus, kas rodas tikai no garīgām zināšanām, viņu ķermeņi tiek piepildīti ar dēmoniskiem spēkiem. Cilvēce virzās pretī liktenim, kurā ķermeņus var aizpildīt dēmoniskas būtnes, arimaniski-dēmoniski spēki. Padomājiet, papildus tam, ko es vakar teicu par turpmākajām norisēm, drīz vien jūs varēsiet satikt cilvēkus, kuri ārējā dzīvē būs pazīstami, teiksim, kā Hanss Kuncs, jo tāds nu ir sociālais konteksts, bet šo cilvēku ķermeņi būs tik tukši, ka tajos dzīvos spēcīgas arimaniskas būtnes. Uz ielas varēs satikt arimaniski-dēmoniskas būtnes. Cilvēks tikai šķietami būs cilvēks. Viņa individualitāte atradīsies ļoti, ļoti dziļi, un ārēji jūsu priekšā būs pavisam cits tēls.

Nākotnē dzīve būs ļoti sarežģīta. Nākotnē būs apstākļi, kuros cilvēks īsti nezinās, ar ko viņiem ir darīšana. Un tas, ka Rikarda Huča izjūt tādas ilgas pēc velna, ir saistīts ar to, kas tuvojas. Institūcijas, jēdzieni, sociālās idejas, ko cilvēki šodien izvirza, ir abstraktas un līdz galam nepārdomātas, tās ir pārāk primitīvas salīdzinājumā ar sarežģītajām attiecībām, kas mūs gaida nākotnē. Un, tā kā cilvēki nespēj aptvert īstenību ar saviem jēdzieniem un priekšstatiem, viņi arvien vairāk nonāk haosā, kā šī kara notikumi jau ir pietiekami skaidri parādījuši. Šis haoss rodas no tā, ka realitāte ir cita, tā kļūst bagātāka par to realitāti, kādu cilvēki spēj iedomāties, kādu viņi var izdomāt savās galvās. Un cilvēkiem būs jāapzinās, ka

viņi stāv izvēles priekšā: vai nu turpināt savstarpēju apšaudi un slepkavošanu, jo nezina, kā sakārtot pasauli, vai sākt veidot tādus jēdzienus, tādus priekšstatus, kuri atbilst sarežģītājiem, jaunajiem apstākļiem. Cilvēcē jāpastāv garīgai plūsmi, kura var izstrādāt jēdzienus, kas atbilst reālajiem apstākļiem. Jo tādu cilvēku, kuri vēlēties turēties pie tā, kas turpina dārdēt no veciem laikiem, būs ļoti daudz - šodien viņi vēl ir mazākumā -, un viņi pievērsīsies vienīgi ārējai realitātei, kā arī viņu ķermeņi tiks papildīti ar arimanisko garīgumu, kas viņus inspirēs veidot savus jēdzienus un priekšstatus pēc ārējā telpiskuma un atbilstoši tam arī darboties. Tikai nedrīkst sevi mānīt. Šodien mēs piedzīvojam ļoti noteiktu kustību. Tieši tāpat kā Konstantinopoles koncilā, par kuru es daudzkārt esmu stāstījis, tika atcelts gars, tas ir, tika dogmatiski noteikts, ka cilvēks sastāv tikai no ķermeņa un dvēseles un runāt par garu ir ķecerība, tā tagad, gan citā veidā, viņi tieksies atcelt arī dvēseli, dvēseles dzīvi. Un pienāks laiks, iespējams, ka tas vairs nav tālu, kad līdzīgā kongresā, kāds, piemēram, tika novadīts 1912. gadā, attīstīsies vēl kaut kas pavisam cits, ka parādīsies vēl pavisam citas tendences un tiks paziņots: "Tā ir patoloģija, ja cilvēki vispār domā par kaut kādu garu un dvēseli. Veseli ir tie, kuri runā tikai par savu ķermeni." Par slimības simptomu tiks uzskatīts jau tas vien, ka cilvēks var iedomāties par gara un dvēseles pastāvēšanu. Tādi cilvēki tiks pasludināti par slimiem. Un tiks atrastas atbilstošas zāles - par to jūs varat būt pilnīgi droši -, ar kurām cilvēkus attiecīgi ietekmēs. Viduslaikos ar dogmu, pasludinātu *ex cathedra*, tika atcelts gars. Dvēsele tiks atcelta, izmantojot zāles. **Tiks izgudrota vakcīna, ar kuras palīdzību organisms tiks apstrādāts pēc iespējas agrākā vecumā, iespējami drīz pēc piedzimšanas, lai šī cilvēka ķermenim neienāktu prātā, ka viņam ir dvēsele un gars.** Abas pasaules uzskatu plūsmas krasi stāsies pretī viena otrai. Vienai būs jādomā, kā attīstīt jēdzienus un idejas, kas atbilstu reālajai īstenībai, gara un dvēseles īstenībai. Otra, mūsdienu materiālistu sekotāji, meklēs vakcīnu, kas padarīs ķermeni "veselu", tas ir, padarīs šo ķermeni [cilvēku] tādu, ka tas savas konstitūcijas dēļ vairs nerunās par tik murgainām lietām kā dvēsele un gars, bet "veselīgi" runās par spēkiem, kas dzīvo mašīnās un ķīmiskos procesos, no pasaules miglas konstruējot planētas un saules. Tas tiks panākts ar fiziskiem līdzekļiem.

Kurš domā, ka, spēlējoties ar jēdzieniem, var ieskatīties nākotnē, tas gaužām stipri maldās. Nākotnē ir jāskatās ar nopietniem, pamatīgiem, dziļiem jēdzieniem. Garazinātne nav ne spēlēšanās, ne teorija; garazinātne ir īsts pienākums pret cilvēces attīstību. Par to rīt runāsim tālāk.

(Aus GA 177/5)